

Datsenko A.S. Vocal Chamber Ensemble (Historical Aspects)

The author draws the attention of the students and teachers of singing to the genre of chamber vocal ensemble and performance. In modern teaching and musicological publications there are a lot of academic researches on the subject of solo and choral singing, as opposed to researches on vocal chamber ensemble music. Chamber Vocal Ensemble is an integral part of music culture. It has the features of both solo and choral singing. But, unfortunately, it is not very popular because of certain historical conditions, such as a small number of works written in this genre, as compared with the opera and concert-chamber concerts.

Therefore it is necessary to highlight these historical conditions of its origin and evolution, and the interaction of chamber vocal ensemble with other genres of music. Based on research by musicologists, the author tries to identify the reasons for the unpopularity of this genre in modern performance practice. For today, both national and Western classics in the genre of vocal ensemble not had been studied and classified.

Ensemblist culture includes not only the degree of education (in musical and general cultural sense), but also the development of psychological and behavioral characteristics of each member of the ensemble. In this genre of performing fine detail is required, knowledge of pure choral skills, which further narrows the range of interested performers.

One of the important roles played by the vocal ensemble in the national musical culture is the synthesis function in the transition from a solo song and lyrics of the secular choral music.

Key words: chamber ensemble, singing, vocal art, vocal ensemble.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2013 р.

Прийнято до друку 31.05.2013 р.

Рецензент: к. п. н., доцент Воєводіна Л. П.

УДК 38:378

А. О. Лаврентьєв

**ВПЛИВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА НА ФОРМУВАННЯ
ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ**

Людина споконвіку прагне до краси. Немає такого народу, якому невідомо було б почуття прекрасного. Мистецтво дає свої відповіді на запити часу, але відповіді ці здатна почути і використовувати їх у своєму житті і діяльності лише естетично розвинена та творча особистість. В. Г. Белінський зазначав, що в пізнанні навколишнього світу є два шляхи: шлях наукового пізнання й пізнання засобами мистецтва. Він вказував, що вчений говорить фактами, силлогізмами, поняттями, а

письменник, митець – образами, картинами, але говорять вони про одне й те ж саме.

Проблема формування естетичної культури особистості розглянута в наукових працях філософів (Платон, А. Баумгартен, Г. Гегель, И. Кант, А. Шопенгауер); педагогів (М. Верб, В. Ліпський, А. Оганов, Б. Неменський, В. Сластенін); психологів (Л. Виготський, Є. Назайкінський, Б. Теплов, Д. Ельконін); музикантів-педагогів (О. Апраксина, М. Берлянчик, Н. Ветлугіна, Н. Гродзенська, А. Демченко, Д. Кабалевський).

Естетична культура особистості багато в чому залежить від форм і методів, які сприяють цілеспрямованому розвитку ставлення людини до навколишнього світу та мистецтва. Особливе місце в цій галузі займають праці видатних педагогів А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського, Б. Ліхачова, С. Шацького.

Під естетичною культурою ми розуміємо інтегральну якість особистості, що складається з когнітивного, емотивного і поведінкового компонентів та надає можливість творчої самореалізації людини за законами краси у відповідності з висотою духовно-моральних ідеалів. Ряд досліджень присвячені проблемі формування естетичної культури студентів – Т. Мальгіна, С. Масловська, И. Неволіна, Н. Румянцева, Т. Карнажицька, Н. Макарова.

Мистецтво – вид духовного освоєння дійсності людиною, мета якого формувати й розвивати її здібності, творчо перетворювати навколишній світ і саму себе за законами краси. На відміну від інших сфер громадської свідомості та діяльності (науки, політики, моралі, релігії, права тощо) мистецтво задовольняє універсальну потребу особистості – сприйняття навколишнього світу в різних формах людської чуттєвості. Велику роль відіграють мистецтво і естетичне виховання у формуванні моральності. Аристотель писав, що музика здатна впливати на етичну сторону душі, і, оскільки вона володіє такою властивістю, вона повинна бути включена до предметів виховання молоді.

Домінантне становище мистецтва в ряду „предметів”, здатних активно формувати цілісну, грамотну, естетично розвинену особистість, пояснюється ще й тим, що в спілкуванні з творами художньої творчості, людина долучається до світу геніального художника, ідентифікує себе з ним, „проживає” разом з автором його інтелектуальне й емоційне життя. Про що б не переповідав твір мистецтва, кутом зору, точкою відліку є позиція високоорганізованої в етичному й естетичному сенсі особистості автора. Учень, студент, сприймаючи твір мистецтва, приміряє його на себе, ставить себе на місце героя, вступає в „суперечку” з автором. У цей період освіти особливо важливо запропонувати молодій людині близьку їй моральну тематику не на прикладах „з життя”, а в її кращих зразках, розташованих у творах високого мистецтва. У зв'язку з цим, важливо вибрати переважно те мистецтво, яке найбільш „масово” діє на молодь,

найбільш їй доступно і легко засвоюється. Таким мистецтвом нам представляється музичне мистецтво.

У ряді мистецтв музика має особливо високий „педагогічний” потенціал. До яких би століть, епох, народом, расам ми не звертались – цілюще мистецтво музики стоїть на першому місці або серед найдорожчих людині мистецтв [6, с.5]. Платон, Аристотель розглядали музику як виключний засіб створення певної психічної налаштованості – етосу. Поезія та музика повинні приборкувати розбещеність, стримувати пристрасті, перетворювати людей в благонравних і стійких у своїй високій духовності.

Серед характеристик музики потрібно особливо виділити функцію, яка заслужено розглядається в якості красаугольної в естетиці – відображення дійсності. У відношенні до специфіки музики та її виразним засобам все різноманіття відбитого доцільно згуртувати навколо трьох осей: відображення ідей, відображення емоцій, відображення предметного світу [6, с.7-8].

Музика є мова, і саме особливій, незрозумілій мові потрібно вчитися. Довгий час було прийнято називати музику „мовою почуттів”. Всі наукові книги з музики були заповнені описами музичних емоцій, їх найтонших відтінків, емоційних переживань людей під впливом музики, особливого стану, в який занурюються люди, спілкуючись з музикою.

В силу специфіки своєї природи, музика зручна як „вхід” у внутрішній простір особистості. Музика відрізняється від інших видів мистецтва особливою таємницею інтимного впливу на людину. Її сенс проникає в слухача не через розум, а через співчутливу напругу. Крім того, можливості музичного мистецтва пояснюються його звуковою природою. У своїй чуттєвій першооснові музика – мистецтво звуків, вона сприймається виключно слухом. Сприйняття музичного ритму, динаміки можливо і при посередництві вібраційного почуття – через усе тіло людини. Сильний та благородний вплив музики базується на здатності музики вражати людську душу, порушувати її до безпосередньої емоційної діяльності, звільняти від сухих приписів розуму. Музика володіє великими можливостями у вихованні емоцій. Вона не передає понятійного сенсу мови, але здатна передати *тон* мовних інтонацій. Таким чином, музика володіє цілим рядом незамінних якостей, які забезпечують їй одне з найпотужніших естетичних впливів. „Як гімнастика випрямляє тіло, так музика випрямляє душу людини”, писав про музику В .А. Сухомлинський [5, с.12-18]. Але вона може виявитися і ворожою, забираючи слабку свідомість і смаки молодого покоління в полон псевдомузики „масової культури”. Музика може виявитися дієвим засобом виховного впливу навіть у тих випадках, коли всі інші засоби неефективні. Жодна інша сфера творчої діяльності не займає в соціальному житті людини такого значного місця, як музика. Музика – найбільш ефективно з мистецтв, здатне сильніше всіх інших мистецтв діяти на емоційну сферу людини. Приєднуючись до інших мистецтв,

музика надзвичайно збільшує їх емоційний вплив. Олександр Блок говорив, що музика – найвища цінність, яка не вимагає для свого обґрунтування посилань на якісь більш високі цінності, оскільки їх просто немає: „спочатку була музика” [3, с.79].

Виховна функція музики висловлює взаємозв'язок між музичним мистецтвом як продуктом суспільної свідомості і людиною – суб'єктом духовного „споживання”, яка сприймає, оцінює, присвоює, або відриває духовний зміст музики у зв'язку з конкретним об'єктивно-історичними і суб'єктивно-особистісними умовами. Залучення до музики як специфічного виду мистецтва дозволяє розвинути вищі духовні та практичні сили людини, її здатність до творчого та внутрішнього перетворення за канонами істини, добра і краси. Широка практика соціально-виховної місії музики не тільки правомірна, але і вкрай актуальна сьогодні [2, с.6]. Необхідно розглядати музичну культуру як щось цілісне, як єдину систему дуже високого рівня, як рівну серед інших дисциплін. „Якщо хочеш дізнатись чи благополучно йдуть справи з правлінням певної країни, чи існують її звичаї, то прислухайся до її музики”, – писав Конфуцій.

Музичне сприйняття і переживання, які систематично виховуються, формують музичну потребу. А. Н. Сохор, виходячи з різноманіття функцій музики, виділив чотири види основних музичних потреб: перетворення світу, пізнання, спілкування, оцінка. Реалізація і конкретизація потреби утворюють музичний інтерес. Музичний інтерес проявляється в спрямованості особистості на конкретну форму музичної діяльності, певне коло творів музичного мистецтва.

У будь-якій сфері діяльності люди прагнуть до поліпшення, гармонії, прогресу, вдосконалюють себе. Роль музики в цих процесах є надзвичайно високою і значною. Загальна масова музична освіта має за мету сприяти моральному і естетичному формуванню особистості, використовуючи для цього силу впливу музики.

Важливим засобом організації різноманітної творчої діяльності студентів є різні форми позааудиторної роботи: гуртки та художня самодіяльність, організація зустрічей з працівниками мистецтва, проведення художньо-творчих конкурсів, олімпіад тощо. В процесі цієї роботи студенти залучаються до творчості і роблять перші кроки в мистецтві. Результати художньої діяльності оформлюються у вигляді організації музичних концертів, виставок, творчих робіт. Музична культура не існує без розвитку творчих здібностей учнів, вона повинна відіграти позитивну роль у процесі навчання спеціальним та гуманітарним дисциплінам; повинна створити сприятливі умови для розкриття творчих здібностей, індивідуальної обдарованості і творчої самодіяльності студентів.

Музичне мистецтво виявляється домінантним у сфері художнього сприйняття студентів. Саме розвинена, сформована естетична культура студентів може стати надійним гарантом його

культури в цілому, фундаментом для становлення самостійної, етично стійкої особистості.

У зв'язку із вищезазначеним можна зробити наступні висновки: роль музики в сучасному культурному просторі не тільки дуже велика, але і надзвичайно специфічна. Поряд з тенденцією візуалізації культури, особливо масової, розширюється і зона впливу музичної культури.

Природа музики особливо сприяє тому, щоб естетично впливати на особливість студента. Музика – еталон пропорційності, впорядкованості, гармонії. Крім того, музика – символ виняткової свободи творчості, її незалежності, її етичної висоти. Музична освіта – це освіченість дуже широкого та високого рівня, бо музика традиційно мислиться як мистецтво, в якому домінують становище займає сфера позитивного. Отже, музика, висловлюючись словами З.Фрейда, „королівський шлях” в аксіологічній глибині особистості та її естетичну культуру.

Список використаної літератури

- 1. Аристотель** : сочинения в 4т. / [пер. с древнегреч. и общ. ред. А. И. Доватура]. – Т.4. – М. : Мысль, 1984. – 830с.
- 2. Библер В. С.** Нравственность, культура, современность (философские размышления о жизненных проблемах) / В. С. Библер. – М. : Знание, 1990. – 112с.
- 3. Каргин А. С.** Самодеятельное художественное творчество : История. Теория. Практика / А. С. Каргин. – М. : Высш. шк., 1988. – 271с.
- 4. Мартынов В. Ф.** Мировая художественная культура : уч. пособие / В. Ф. Мартынов. – Минск : ТетраСистемс, 1997. – 320с.
- 5. Сухомлинский В. А.** Этюды о коммунистическом воспитании / В. А. Сухомлинский // Народное образование. – 1967. – №6. – С.12-18.
- 6. Холопова В. Н.** Музыка как вид искусства : учеб. Пособие / В. Н. Холопова. – СПб. : Лань, 2000. – 320с.

Лаврентьев А. О. Вплив музичного мистецтва на формування естетичної культури студентів

У статті розглянуто проблему впливу музичного мистецтва на формування естетичної культури студентів. Для сучасного суспільства проблема формування духовності особливо актуальна. Відчуженість від культури, знецінення престижу освіченості та інтелектуальної діяльності, зниження моральних критеріїв поведінки в суспільстві складають невирішені проблеми у формуванні життєвої позиції молодого покоління. Саме розвинена, сформована естетична культура студентів може стати надійним гарантом їх культури в цілому, фундаментом для становлення самостійної етично стійкої особистості.

Могутнім засобом виховання духовності є мистецтво, яке відображає в художньому образі принципово новий рівень дійсності, постає універсальним засобом бачення світу очима іншої людини, перетворення зовнішніх культурних аспектів у духовний світ

особистості. Як доводять спеціальні дослідження, розвиток особистості органічно пов'язаний з її ставленням до мистецтва.

Ключові слова: музичне мистецтво, естетична культура, творчість.

Лаврентьев А. А. Влияние музыкального искусства на формирование эстетической культуры студентов

В данной статье рассматривается проблема влияния музыкального искусства на формирование эстетической культуры студентов. Для современного общества проблема формирования духовности особенно актуальна. Отрешенность от культуры, обесценивание престижа образованности и интеллектуальной деятельности, занижение моральных критериев поведения в обществе составляют нерешенные проблемы в формировании жизненной позиции молодого поколения. Именно развитая, сформированная эстетическая культура студентов может являться надежным гарантом их культуры в целом, фундаментом для становления самостоятельной, этически устойчивой личности.

Мощным средством воспитания духовности есть искусство, которое отражает в художественном образе принципиально новый уровень действительности, является универсальным средством видения мира глазами другого человека, превращения внешних культурных аспектов в духовном мире личности. Как показывают специальные исследования, развитие личности органически связано с ее отношением к искусству.

Ключевые слова: музыкальное искусство, эстетическая культура, творчество.

Larentyev A. A. Influence of Musical Art on Formation of Sthetic Culture of Students

In this article the problem of influence of musical art on formation of esthetic culture of students is considered. The problem of formation of spirituality is especially actual for modern society. Detachment from culture, depreciation of prestige of education and intellectual activity, understating of moral criteria of behavior in society make unresolved problems in formation of a living position of young generation. Developed, created esthetic culture of students can be the reliable guarantor of his culture as a whole, the base for formation independent, ethically steady personality.

Powerful tool of education of spirituality is art which reflects essentially new level of reality in an artistic image, is a universal remedy of an image of the world eyes of other person, transformation of external cultural aspects in an inner world of the personality. As show special researches, development of the personality is integrally connected with her attitude towards art.

Art which most «in large quantities» affects youth, most is available and easily acquired by it, art musical is represented to us. Musical art is dominant in the sphere of art perception of students. Thanks to the fact that pieces of music cover such spheres of a person's mentality as sensory habits, motility, emotions, feelings, etc., influence of musical art on its inner spiritual world is very essential.

The esthetic culture of the personality in many respects depends on forms and the methods promoting purposeful development of the relation of the person to world around and art.

Key words: musical art, aesthetic culture, creativity.

Стаття надійшла до редакції 16.02.2013 р.

Прийнято до друку 31.05.2013 р.

Рецензент: к. п. н., доцент Сбітнева Л. М.

УДК 7.078

М. В. Лебєдєва

ПРОФЕСІЙНЕ УПРАВЛІННЯ МУЗИЧНИМ ПРОЕКТОМ

У наш час проблема збереження культурної спадщини робить необхідним проведення серед різних верств населення і людей різних вікових категорій культурно-просвітницьких проектів.

У словнику поняття „проект” визначається як комбінація людських, матеріальних, фінансових ресурсів, тимчасово зібраних разом для досягнення будь-якої мети.

Цю тему досліджували такі вчені як Т. Журавльова, С. Корнеєва, Г. Тульчинський, Ю. Хорунжий, Г. Ципін та інші.

Дана тема актуальна, тому що може стати сполучною ланкою в сучасному суспільстві, де гостро стоять проблеми роз'єднаності поколінь, брак поваги, взаєморозуміння і толерантності між людьми.

Метою статті є досягнення об'єднання різновікових соціальних груп, залучення уваги і розвиток інтересу молоді до творчої спадщини великих діячів мистецтва.

50% виконання проекту залежить від того як його здійснити, з чого почати. Автор книг і лектор Уейн Дайер зауважив, що закон інерції говорить: „Тому, що рухається, легше продовжувати рухатися. І навпаки, коли незабаром об'єкт (або людина) перебуває в стані спокою, їй простіше залишатися у спокої”.

Протягом усього періоду підготовки та проведення заходів, тобто життєвого циклу проекту, важливе місце в професійному управлінні музичним проектом займають продюсери, спонсори,